

Ομιλία του κ. Πολυδώρου Σπήλιου Γυμνασιάρχη-Θεολόγου. Εκφωνήθηκε στον Καθεδρικό Ναό της Μαρτυρικής πόλης των Καλαβρύτων στις 13-12-1968.

Συμπληρώθηκαν 25 χρόνια από τον μαύρο, για την πολύπαθη επαρχία μας, Δεκέμβριο του 1943, κατά τον οποίον σφαγιάσθηκαν, από τους μηχανοκίνητους βαρβάρους, από τους Νιτσεϊκούς παράφρονες του Χίτλερ, στο χώρο εκείνο εκεί πάνω που σε λίγο θα ανέβουμε προσκυνητές, στο χωράφι εκείνο του Καππή, που σ' ελάχιστους πριν ήταν γνωστό και που σήμερα κατέστη Πανελλήνιο προσκύνημα, σφαγιάσθηκαν υπερχίλιοι αδερφοί μας Καλαβρυτινοί και η ιστορική Πόλη μας αφανίστηκε από τη φωτιά

Και θα περίμενε κανείς πως τα 25 αυτά χρόνια, τα ιστορικά κατάφορτα, θα είχαν πυκνώσει την ομίχλη του χρόνου για να καλύψουν λίγο ή πολύ το συνταρακτικό γεγονός. Όμως η ανάμνηση δεν έπαθε ούτε την ελάχιστη εξασθένηση, ούτε την ελάχιστη κάμψη. Οι συνεργαζόμενες, στο αναπλαστικό έργο, ψυχικές λειτουργίες επαναφέρουν και διατηρούν, περισσότερο κάθε Δεκέμβριο, τη φρίκη των εφιαλτικών εκείνων ημερών, τις οποίες έζησαν η Πόλη μας και οι κάτοικοί της, φρίκη την οποίαν μόνο οι αρχαίοι μας μεγάλοι δημιουργοί θα μπορούσαν να παρουσιάσουν όπως πρέπει. Και ευχόμαστε, αλίμονο αν ξεχνούσαμε, την μαρτυρική Πόλη μας στα χρόνια της εχθρικής κατοχής και μνημονεύουμε την μικρή αλλά γεμάτη αρχοντιά κοινωνία της προ της καταστροφής να πιέζεται από την απαίσια παρουσία του κατακτητή, αλλά να έχει ιδιαίτερα ανεπτυγμένα τα ίδια εκείνα συναισθήματα της ευσέβειας, της αξιοπρέπειας, της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας, τα οποία, στον ίδιο ηρωικό χώρο, είχαν οι Προγονοί μας και με τα οποία ξεσηκώθηκαν το 21 για να μας προσφέρουν Πατρίδα ελεύθερη.

Θυμόμαστε! Και αυτή τη στιγμή στον ιερό αυτό χώρο μνημονεύουμε τους αείμνηστους, όλους τους εκλεκτούς εκείνους, τους μοναχούς, τους ιερείς, τους εκπαιδευτικούς, τους δικαστές, τους δικηγόρους, τους γιατρούς, τους υπαλλήλους, τους εμπόρους, τους βιοτέχνες, τους γεωργούς, τους ποιμένες, όλους εκείνους τους καλούς Καλαβρυτινούς, που, παρά τις απαίσιες κατοχικές ημέρες, εκινούντο σα μια - μια μικρή κυψέλη, γεμάτη ζωή, περιμένοντας σύντομη την εθνική αντίσταση, αλλά και έτοιμοι πάντοτε, αν οι περιστάσεις το ζητούσαν, για αυτοθυσία, χωρίς όμως και να υποπτεύονται την τόσο μεγάλη συμφορά.

Κι ήρθε η ζοφερή Δευτέρα 13 Δεκεμβρίου 1943 κι ένας πανίσχυρος χείμαρρος βίας ισοπέδωσε την πόλη. Την ισοπέδωσε ενώ στεκόταν όρθια, χωρίς βέβαια πολεμική εξάρτηση, άοπλη και αδύναμη, αλλά γεμάτη εθνική αξιοπρέπεια και με ολοκάθαρη Ελληνοχριστιανική παρουσία.

Αναφέρομαι για απόδειξη σε απόσπασμα επιστολής Καλαβρυτινού επαγγελματία, που έστειλε λίγο προ της συμφοράς σε συγγενή του στην Αθήνα. Γράφει μεταξύ άλλων ο αείμνηστος Καλαβρυτινός: «.....Διερχόμεθα ημέρας αγωνίας κατόπιν των τελευταίων επεισοδίων και της ένεκα τούτων δημιουργηθείσης καταστάσεως. Προσευχόμεθα και ελπίζομεν από τον Παντοδύναμον θεόν όπως δοθεί τέρμα και ησυχάσωμεν από πάσης πλευράς....» Ακολούθησε μετά από λίγες ημέρες το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων.

Βέβαια η συμπεριφορά και δράση των ανταρτών μετά από τη μάχη της Κερπινής κι ιδιαίτερα η κακή μεταχείριση των Γερμανών αιχμαλώτων, η απαράδεκτη εκτέλεση των τραυματιών κι αργότερα των αιχμαλώτων, έδωκαν σπουδαία αφορμή για να δικαιολογήσουν οι βάρβαροι το φοβερό έγκλημα έναντι των αμάχων. Για να ισχυριστούν αντίποινα. Αυτό για τις περισσότερες περιπτώσεις Γερμανικής θηριωδίας στη χώρα μας κι ιδιαίτερα για την σφαγή των Καλαβρύτων φαίνεται και θεωρείται από πολλούς βάσιμη δικαιολογία. Εμείς πιστεύουμε πως η ομαδική εκτέλεση των Καλαβρυτινών δικαιούται και πρέπει να τύχει της πραγματικής, από δεοντολογική άποψη, ιστορικής αναγνωρίσεως σαν θυσίας εθνικής. Γιατί η πράγματι απαράδεκτη, σε βάρος των Γερμανών τραυματιών και αιχμαλώτων, συμπεριφορά των ανταρτών, χωρίς, όπως είναι γνωστό, καμιά συμμετοχή του πληθυσμού της πόλεως, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν εξ ολοκλήρου την απάνθρωπη, σε βάρος των αμάχων, πράξη των κατακτητών. Ήταν βέβαια μια σοβαρή αφορμή. Όμως πρέπει και αλλού ν' αναζητήσουμε κάποια στοιχεία εχθρικής προδιάθεσης των Γερμανικών αρχών Κατοχής έναντι της πόλεως και της επαρχίας Καλαβρύτων. Αυτό βγαίνει κι από τα πρακτικά της δίκης της Νυρεμβέργης.

Τα Καλάβρυτα είχαν στο ενεργητικό τους ακτινοβολό την εθνική τους παράδοση, γεγονός λίαν ενοχλητικό για τους Γερμανούς. Κάπως έτσι πιστεύω πως θα άνοιξε, μετά την μάχη της Κερπινής και την αιχμαλωσία των Γερμανών και νωρίτερα, η συζήτηση σε κεντρικό επιτελικό Γερμανικό γραφείο. « Για τα Καλάβρυτα πρόκειται; Μα οι Καλαβρυτινοί είναι από παράδοση ανυπόταχοι και υπερασπιστές της ελευθερίας. Κτυπήστε τους». Κι κτύπησαν μετά την αφορμή που τους δόθηκε με πολλή λύσσα. Ναι. Οι αρχηγέτες της κατοχής, Γερμανοί, γνώριζαν Ελληνική ιστορία πληρέστερα ίσως κι από εμάς. Γνώριζαν ότι από την λεβεντογενιά του '21 βασικά στελέχη ήσαν Καλαβρυτινοί. Γνώριζαν πως εδώ κρυβόταν η εθνική Κιβωτός, η Αγία Λάυρα, στην οποία είχε καταφύγει το Βυζάντιο σαν θρύλος και σαν παράδοση κι ακόμη, για να χρησιμοποιήσω λόγια διακεκριμένου Έλληνα ποιητή, «σαν κεκραγάριο και μεγαλυνάριο και λιβανωτός». Γνώριζαν ότι από εδώ ξεπήδησε η φλόγα της εθνικής συνειδήσεως, που είχε σφυρηλατηθεί επί αιώνες με το ιδεολογικό τρίπτυχο «Πίστις – Πατρις – Ελευθερία». Γνώριζαν ότι εδώ

κοντά στήθηκε από τους ελεύθερους Έλληνες, το Πανελλήνιο ηρώο των αγωνιστών του 1821. Γνώριζαν ακόμα ότι στο άλλο μοναστήρι, το Μέγα Σπήλαιο, οι Καλόγεροι με Καλαβρυτινούς πολεμιστές εξουτέλισαν τον υπερήφανο Ιμβραήμ. Ήξεραν επίσης οι Γερμανοί, έστελναν ανθρώπους τους, προ της καταστροφής, στα Καλάβρυτα και μάθαιναν, ότι η μικρή κοινωνία της πόλεως και ο πληθυσμός των χωριών της επαρχίας ήσαν αντίθετοι σε κάθε μορφή ολοκληρωτισμού και βίας. Γνώριζαν λοιπόν Ελληνική ιστορία οι Γερμανοί και υπολόγιζαν ή ορθότερα πίστευαν πως οι απόγονοί της ηρωικής γενιάς του '21 και κληρονόμοι της ελευθερίας ήσαν και άοπλοι ακόμη σοβαρή και πολύ υπολογίσιμη εθνική αντίσταση και έπρεπε να χτυπηθούν. Οι αφορμές δόθηκαν όχι βέβαια από τους σφαγιασθέντες, και έτσι υψώθηκε στο χωράφι του Καππή, αλλά ακόμη στο αλωνάκι του Μεγάλου Σπηλαίου με το βαθύ βάραθρο, στον ιστορικό πλάτανο της Αγίας Λαύρας, στον περίβολο της Εκκλησίας των Ρωγών, στο κοιμητήρι της Κερπινής, στη Ζαχλωρού, στο Σκεπαστό, στο Σούβαρδο, στο Βραχνί, στα Μαζεϊκά, στο Παγκράτι, στο Πλανητέρου, στη Λυκούρια και σε τόσους άλλους χώρους της Επαρχίας νέα περίλαμπρα μνημεία θυσίας, θα μπορούσα να πω θυσίας νίκης, που δικαιούνται να στέκονται πλάι – πλάι στο ίδι ύψος με τις τόσες, της ιστορίας των 3 χιλιετηρίδων του Έθνους μας, θυσίες – νίκες.

Οι Καλαβρυτινοί κέρδισαν νίκη με τη θυσία τους, χωρίς να δώσουν μάχη, αφού με το μέτωπο ψηλά αντέταξαν το πνεύμα τους σιδηρόφρακτη βία κι έστησαν βωμό θυσίας και δόξης, που θα είναι για όλους τους Έλληνες και ξένους που θα ανεβαίνουν στα Καλάβρυτα προσκυνητές, πηγή αναβαπτισμού. Το δε πρώην ξερό και άγονο χωράφι του Καππή υπερποτισμένο με το αίμα, των Καλαβρυτινών έχει μεταβληθεί σε Εθνικό τόπο.

Πράγματι, των 1300 περίπου αμάχων μας η ανυπέροβλητη θυσία και η συνταρακτική, των άψυχων, συμμετοχή στο ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων δεν ήταν ήττα, αλλά καταισχύνη των βαρβάρων και ορόσημο φωτεινό στην ιστορία του Έθνους «αείποτε προμαχούντος των βαρβάρων».

Με βάση την θυσία αυτή η Πολιτεία οφείλει και πρέπει να δείξει την προσήκουσα προσοχή και φροντίδα προς τις χήρες και τα ορφανά επαναφέρουσα την χορήγηση των συντάξεων, σαν ελάχιστο δείγμα τιμής προς την αιματοβαμμένη πόλη. Εμείς δε κατά τις παρούσες πένθιμες στιγμές στρέφοντας, με τις ευλογίες του Σεβασμιοτάτου και των λοιπών Κληρικών, με ευλάβεια στο νου στην ιερή μνήμη των σφαγιασθέντων μπορούμε να τους διαβεβαιώσουμε πως ως χριστιανοί συγχωρούμε τους σταυρωτές τους, αλλά σαν Έλληνες και προπαντός σαν Καλαβρυτινοί δε λησμονούμε την θυσία τους, γιατί γνωρίζουμε πως Έθνη που χάνουν την μνήμη τους αποθνήσκουν και λαοί που λησμονούν τις θυσίες των προγόνων παύουν να ζουν. Να τους διαβεβαιώσουμε ότι για τους

Έλληνες, η θυσία τους θα είναι πάντοτε δίδαγμα Εθνικό και ακόμη να τους υποσχεθούμε πως κάθε μας προσπάθεια θα αποβλέπει στο «Ποτέ πια άλλα Καλάβρυτα του 1943». «Ποτέ πια πόλεμος».

Αιωνία η μνήμη σας Πατέρες και αδελφοί μας.